

Programma 3 Water en bodem

Provincie Noord-Brabant

Algemene voortgang van het programma

De uitvoering van het programma Water en bodem ligt grotendeels op koers. We zijn voortvarend aan de slag met de recent vastgestelde Visie klimaatadaptatie en de uitwerking van de Bestuursopdracht 'Stoppen van de verdroging met een waterrobuuste inrichting van Brabant'. De gebiedsgerichte aanpak zal in de loop van dit jaar, onder andere in de stikstofgevoelige Natura2000-gebieden, samen met onze partners vormgegeven worden. Tegelijkertijd bereiden we het regionale programma Water en Bodem voor dat eind 2020 de inspraak in gaat als tussenstap naar vaststelling eind 2021.

Voor klimaatadaptatie leveren we dit jaar de provinciale stresstest op en gaan we onverminderd door met het uitvoeren van projecten. De droogtes van de afgelopen jaren en de natte winter van dit jaar, zijn voorbeelden van dat het weer blijvend meer extremen laat zien.

Samen met het rijk, waterschappen en andere partners geven we de rivierverruimingsprojecten vorm zodat alle primaire dijkvakken in 2050 voldoen aan de veiligheidsnormen. De projecten Meanderende Maas en Oeffelt zitten in de planstudiefase, de uitkomsten van de verkenningsfase zijn enthousiast ontvangen.

Door onder andere de complexiteit van de gebiedsprocessen en de moeizame grondverwerving loopt de realisatie van de verdrogingsaanpak natte natuurparels achter en zullen de prestaties voor 2020 niet geheel gerealiseerd worden. Met de waterschappen werken we nu aan een nieuwe set samenwerkingsafspraken, waarin we vastleggen om ons maximaal in te spannen om de doelen van 2027 te halen.

Een Vitale Bodem in de vorm van een goede bodemstructuur is een basisvoorwaarde voor agrarische productie, waterhuishouding (tekort en teveel) en waterkwaliteit. Met de Bestuursopdracht uit een vorige bestuursperiode zijn de eerste stappen gezet naar verbetering van de bodem. In 2020 gaan we hierop verder en dragen daardoor bij aan de verdrogingsopgave en laten we de aanpak landen in het regionale programma Water en Bodem.

Wat willen we bereiken?

Klimaatproof Brabant. Realiseren van een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting en bijbehorend gebruik

Indicator:

- **Mate waarin gebieden klimaatbestendig en waterrobuust zijn ingericht (100% in 2050).**

Wat gaan we daarvoor doen?

Bewustwording, samenwerking en verankering 'klimaatbestendig handelen'.

Kwaliteit (indicator)

G

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2020	2021	2022	2023
<i>Voortgang beleidsmatige implementatie</i>				
Definitief uitvoeringprogramma (2022-2027)		1		
Stresstest provincie	1			
Stresstest gemeenten	62			1
Dialogen gemeenten	30	62		

Kwaliteit

Concrete aanpak in projecten en gebieden.

Kwaliteit (indicator)

G

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2020	2021	2022	2023
<i>Voortgang uitvoering</i>				
Aantal provinciaal gefinancierde projecten	15	30	40	50
Aantal grote gebiedsopgaven dat is gestart (cumulatief)*	2	3	4	5

* *In overleg met onze samenwerkingspartners gaan we de ambitie concretiseren; denk aan een formulering als 'in 2023 is 10.000 ha waterrobuust ingericht'. De formulering en daarbij passende methodiek is nog niet voorhanden en zal in gezamenlijkheid met o.a. de waterschappen en belanghebbenden tot stand moeten komen.*

 Kwaliteit

Veilig Water. Blijven zorgen voor veiligheid door de bescherming tegen hoogwater

Indicatoren:

- Het percentage rivierenlandschap waar sprake is van sterke dijken in combinatie met een uitbreiding van de afvoercapaciteit.
- De regionale keringen zijn veilig (100% voldoet aan de norm).

Wat gaan we daarvoor doen?

Toezicht op uitvoering verbeterplannen waterschappen.

Kwaliteit (indicator)

G

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2020	2021	2022	2023
<i>Kilometer te herstellen regionale keringen per waterschap (cumulatief)</i>				
Waterschap Brabantse Delta	5,3	10,6	15,9	21,4
Waterschap De Dommel	5,8			

 Kwaliteit

Uitvoeren Deltaprogramma Maas.

Kwaliteit (indicator)

O

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2020	2021	2022	2023

Voortgang rivierverruimingsprojecten (MIRT fase)				
* Lob van Gennep	Verkenning	Verkenning	Planstudie	Planstudie
* Alem	Verkenning	Planstudie		
* Meanderende Maas	Planstudie	Planstudie	Uitvoering	Uitvoering
* Oeffelt	Planstudie	Planstudie	Planstudie	Planstudie/Uitvoering
* Verlengen brug Veerweg Alphen	Uitvoering	Uitvoering		

Kwaliteit

Verkenning Alem kan niet worden gestart vanwege onvoldoende zicht op financiering voor de lagere bijdrage voor 'vermeden kosten dijkversterking' uit HWBP. Deze maatregel zal worden afgewogen in het Integraal Riviermanagement overleg. De bijdrage die de provincie heeft toegezegd blijft in afwachting van de uitkomst (2022) gereserveerd staan. Project Oeffelt is vertraagd door personele wisselingen. De overige projecten liggen op schema.

Voldoende Water. Zorgen voor voldoende grond- en oppervlaktewater (voorkomen van overlast en tekorten)

Indicatoren:

- Zoet water: Waterbeschikbaarheid is conform geldende gebiedsafspraken (einddata af te spreken in individuele gebiedsafspraken)
- Diep grondwater: Grondwaterstand en stijghoogte in de grondwaterlichamen voldoet aan de norm (uiterlijk 2027 moeten beide grondwaterlichamen voldoen, 1 voldoet momenteel niet).
- Ondiep grondwater: Areaal natte natuurparels dat niet langer verdroogd is (uiterlijk 2027 is 36.000 ha NNP niet langer verdroogd).
- Het Brabants grondgebied voldoet aan de norm voor regionale wateroverlast (elke 6 jaar worden de inspanningen gekwantificeerd).

Wat gaan we daarvoor doen?

Verdrogingsaanpak natte natuurparels.

Kwaliteit (indicator)

R

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2020	2021	2022	2023
Hectares binnen natte natuurparel waarin maatregelen zijn getroffen (cumulatief)	125 ha	374 ha (*)	(**)	(**)
Hectares buiten natte natuurparel waar maatregelen zijn getroffen, inclusief bodemverbeteringsmaatregelen (cumulatief)	500 ha	2.000 ha	5.000 ha	10.000 ha

(*) Naast de genoemde prestaties in de tabel zijn er nog ca 3.946 ha in voorbereiding/uitvoering. Deze zijn gereed na 2021.

(**) Voor de periode 2022-2027 worden in de eerste helft van 2021 nog concrete uitvoeringsafspraken gemaakt met de waterschappen.

Kwaliteit

Door de complexiteit van de gebiedsprocessen en de moeizame grondverwerving loopt de realisatie achter en zullen de prestaties voor 2021 niet geheel gerealiseerd worden. Tegelijkertijd zijn er wel meer projecten in voorbereiding genomen. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen hebben we de geplande prestaties voor de jaren 2020 en 2021 geactualiseerd. Met de waterschappen werken we nu aan een nieuwe set samenwerkingsafspraken, waarin we vastleggen om ons maximaal in te spannen om de doelen van 2027 te halen.

Watersysteem voldoet aan normen voor regionale wateroverlast.

Kwaliteit (indicator)

G

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2020	2021	2022	2023
Hectares gerealiseerde waterberging (cumulatief)	135 ha	412 ha (*)	(**)	(**)

(*) Naast de genoemde prestaties in de tabel zijn er nog ca 173 ha in voorbereiding/uitvoering. Deze zijn gereed na 2021.

(**) Voor de periode 2022-2027 worden in de eerste helft van 2021 nog concrete uitvoeringsafspraken gemaakt met de waterschappen.

Kwaliteit

Schoon Water. Herstellen van de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater tot tenminste het basisniveau

Indicatoren:

- Alle oppervlaktewaterlichamen in Brabant voldoen aan alle waterkwaliteitseisen conform de Kaderrichtlijn Water in 2027.
- Het grondwater in de drinkwaterbronnen in Brabant blijft van goede kwaliteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

Schoon grondwater.

Kwaliteit (indicator)

G

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2020	2021	2022	2023
<i>Uitvoeren maatregelen ihkv 6e Nitraatactie-programma (minder emissies en beter bodembeheer)</i>				
% landbouwgrond in 8 grondwaterbeschermings-gebieden dat deelneemt	80%	80%		
aantal grondwater-beschermingsgebieden waar aan norm wordt voldaan	4	8	(*)	(*)

(*) Voor de periode 2022-2027 moeten deze nog worden vastgelegd.

Kwaliteit

Schoon oppervlaktewater.

Kwaliteit (indicator)

○

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2020	2021	2022	2023
<i>Inrichtingsmaatregelen Kaderrichtlijn water door waterschappen (cumulatief)</i>				
Beek- en kreekherstel	38 km	115 km (*)	(**)	(**)
Vispassages	34 stuks	102 stuks		

(*) Naast de genoemde prestaties in de tabel zijn er nog 110 km beek- en kreekherstel en 39 vispassages in voorbereiding/uitvoering. Deze zijn gereed na 2021.

(**) Voor de periode 2022-2027 worden in de eerste helft van 2021 nog concrete uitvoeringsafspraken gemaakt met de waterschappen.

Kwaliteit

Door de complexiteit van de gebiedsprocessen en de moeizame grondverwerving loopt de realisatie achter en zullen de prestaties voor 2020 niet geheel gerealiseerd worden. Tegelijkertijd zijn er wel meer projecten in voorbereiding genomen. Naar aanleiding van deze ontwikkelingen hebben we de geplande prestaties voor de jaren 2020 en 2021 geactualiseerd. Met de waterschappen werken we nu aan een nieuwe set samenwerkingsafspraken, waarin we vastleggen om ons maximaal in te spannen om de doelen van 2027 te halen.

Vitale Bodem. Herstellen van de vitaliteit van de bodem

Indicator:

- De mate waarin de Brabantse landbouwbodem vitaal is.
- Er is geen sprake meer van verdichting (belemmert infiltratie regenwater).
- Het gehalte aan organische stof is op voldoende niveau (bevordert binding meststoffen en water).
- Bodemleven is gevarieerd (bevordert ziektevering, binding meststoffen en bodemstructuur).

Streven is 100% landbouwbodems vitaal in 2050, gekoppeld aan klimaatadaptieve inrichting en gebruik.

Wat gaan we daarvoor doen?

Met agrarische ondernemers bodemverbeteringsmaatregelen doorvoeren in landbouwgebieden.

Kwaliteit (indicator)

-

Omschrijving (toelichting)

Zie indicator bij verdrogingsaanpak natte natuurparels.

Organiseren bodemnetwerk Brabant.

Kwaliteit (indicator)

○

Omschrijving (toelichting)

Indicator	2020	2021	2022	2023

Aantal deelnemers aan bijeenkomsten kennisoverdracht	100	100	100	100
--	-----	-----	-----	-----

Kwaliteit

Door de Corona-maatregelen zijn minder fysieke bijeenkomsten mogelijk en worden hierdoor minder agrariërs bereikt. We onderzoeken alternatieven om de kennisoverdracht toch verder vorm te geven.

Ontwikkelingen en onzekerheden

- Om verdroogde natuur te herstellen zijn grootschaliger maatregelen nodig, juist ook buiten de natuurgebieden. Dit wordt op basis van de Visie klimaatadaptatie inclusief de uitwerking van de bestuursopdracht ‘Stoppen van de verdroging met een waterrobuuste inrichting van Brabant’ opgepakt. In dit dossier zijn de volgende risico’s benoemd: achterblijvende cofinanciering door derden, onderschatting in de werkhypothesen van de kosten van de maatregelen buiten de natte natuurparels en onvoldoende grootschalige inzet op de gebiedsgerichte aanpak.
- De vele projecten die agrariërs treffen (vaak met provinciale en Europese financiering) hebben nog geen merkbaar effect op de waterkwaliteit (lokaal wel, maar niet Brabantbreed).
- De huidige wetgeving zit agrarische ondernemers op onderdelen in de weg om maatregelen uit te voeren die de bodemvitaliteit bevorderen.
- Een discussie over normatief (wat doet de overheid) versus bovennormatief (welk risico ligt bij bedrijven en burgers) is te verwachten ten aanzien van wateroverlast en watertekorten, zeker met het oog op klimaatadaptatie.
- Spelregels, tempo en financiering voor dijkversterkingen en rivierversuiming zijn niet gelijk, terwijl projecten vaak wel in samenhang of in hetzelfde gebied plaats vinden.

Financieel overzicht

Bedragen x € 1.000	begroting t/m wijz. 2	Wijziging 3	begroting t/m wijz. 3
Lasten	51.235	2.049	53.284
Baten	5.444	1.918	7.362
saldo baten en lasten	-45.791	-131	-45.922

Specificatie besluitvorming

